

**ADVIES BETREFFENDE DE CONSULTATION PAPER VAN DE EUROPESE COMMISSIE OVER DE
HERZIENING VAN DE VIERDE EN ZEVENDE JAARREKENINGRICHTLIJN**

**AVIS SUR LE CONSULTATION PAPER DE LA COMMISSION EUROPEENNE CONCERNANT LE
REEXAMEN DES QUATRIEME ET SEPTIEME DIRECTIVES SUR LES COMPTES ANNUELS**

**BRUSSEL – BRUXELLES
20.05.2009**

Woonden onder het voorzitterschap van de heer R. TOLLET, Voorzitter van de Raad, de plenaire vergadering van 20 mei 2009 bij :

Leden benoemd op voorstel van de representatieve organisaties van de industrie en van het bank- en verzekeringswezen:

Mevrouw CALLENS en de heer VANCRONENBURG.

Lid benoemd op voorstel van de representatieve organisaties die de ambachten, de kleine en middelgrote handelsondernemingen en de kleinindustrie vertegenwoordigen:

De heer BORTIER.

Leden benoemd op voorstel van de representatieve organisaties die de arbeiders en de verbruikscoöperaties vertegenwoordigen:

Algemeen Belgisch Vakverbond:

De heren LAMAS en STRUYF.

Algemeen Christelijk Vakverbond:

Mevrouw DUPUIS.

Algemeen Centrale der Liberale vakbonden van België:

Mevrouw JONCKHEERE.

Advies betreffende de Consultation Paper van de Europese Commissie over de herziening van de vierde en zevende Jaarrekeningrichtlijn

Inbehandelingneming

Bij brief van 25 maart 2009 heeft de heer J. VERHOEYE, voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, de Raad in de onderstaande bewoordingen een adviesvraag voorgelegd:

“Geachte heer,

Zoals u weet heeft de Europese Commissie op 26.02.2009 een Consultation Paper gepubliceerd waarin een aantal suggesties worden opgenomen in een poging de vierde Richtlijn (Richtlijn 78/660/EEC) alsook de zevende Richtlijn (Richtlijn 83/349/EEC) te moderniseren.

De Europese Commissie vraagt aan de lidstaten te reageren op deze “Consultation Paper” uiterlijk op 30.04.2009. Voor de volledigheid vindt U een exemplaar van de bedoelde “Consultation Paper” in bijlage.

Minister Van Quickenborne heeft het initiatief genomen binnen BELGIE één gezamenlijk antwoord te geven aan de Europese Commissie waarbij het standpunt van alle betrokken actoren ondervraagd wordt. In een schrijven dat dateert van 20.03.2009 heeft de Minister aan de Commissie gevraagd de ondervraging van de actoren alsmede de redactie van een gezamenlijk standpunt te coördineren.

De Minister vraagt aan de Commissie daartoe tegen 24.04.2009 hem deze coördinatie te bezorgen.

...”

De Raad heeft zich het recht voorbehouden een advies te formuleren, en wenst dit in te brengen bij de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, de bevoegde Ministers en de Europese Commissie.

Hiertoe werd de subcommissie Boekhoudregeling belast met het opstellen van een ontwerpadvies en is daartoe bijeengekomen op 1, 21 en 22 april.

Het advies werd op 20 mei 2009 voorgelegd aan de plenaire vergadering, die het eensluidend heeft goedgekeurd.

Inleiding

Volgens de Europese Commissie vormt het initiatief om een Consultation Paper te publiceren een volgende stap in het voornemen om de boekhoudkundige regels voor KMO's en andere ondernemingen te vereenvoudigen.

De herziening van de Vierde en Zevende Richtlijn heeft volgens de Europese Commissie als algemene doelstelling de financiële verslaggeving te vereenvoudigen en te moderniseren, alsook om de financiële verslaggeving begrijpelijker en toegankelijker te maken. Door de talrijke amendementen doorheen de tijd zijn de Richtlijnen immers onoverzichtelijk en moeilijk leesbaar geworden. Bovendien hebben de vele mogelijkheden voor lidstaten om in afwijkingen te voorzien, de vergelijkbaarheid van de financiële staten van de verschillende lidstaten bemoeilijkt.

Bij dit proces van modernisering en vereenvoudiging neemt de Europese Commissie steeds het "Think Small First"- principe als uitgangspunt. Met het actieplan "Small Business Act for Europe" is de Commissie het engagement aangegaan om het "Think Small First"- principe concrete inhoud te geven. De "Small Business Act" weerspiegelt de politieke wil van de Commissie om een centrale rol toe te kennen aan KMO's in de Europese economie. Voortaan zal immers op Europees beleidsniveau elke regelgeving en overheidsbeslissing in de eerste plaats getoetst worden op zijn KMO-vriendelijkheid.

Het voornemen om de boekhoudkundige regels te moderniseren en te vereenvoudigen kadert volgens de Europese Commissie eveneens in de algemene context van "Better Regulation", waar de Europese Commissie besloten heeft om, in samenwerking met het Europees Parlement en de lidstaten, het regelgevingsklimaat voor de Europese ondernemingen te vereenvoudigen. De aangekondigde doelstelling bestaat erin ervoor te zorgen dat de communautaire wetgeving inzake het vennootschapsrecht, de financiële verslaggeving en de controle van de jaarrekeningen tegemoet komt aan de huidige behoeften van de Europese ondernemingen en hen in staat stelt concurrentieler en succesvoller te zijn in een hoogst competitieve internationale context. In die zin wordt tegen 2012 een vermindering van de administratieve lasten van de ondernemingen met 25% nagestreefd.

Tegelijk met deze Consultation Paper heeft de Europese Commissie een voorstel tot richtlijn ingediend betreffende micro-entiteiten. Dit voorstel tot richtlijn houdt een wijziging in van de vierde Jaarrekeningrichtlijn, met name het introduceren van een mogelijkheid voor de lidstaten om micro-entiteiten vrij te stellen van de verplichting een jaarrekening op te stellen en te publiceren. In deze raadpleging wordt het voorstel rond micro-entiteiten echter niet behandeld.

Advies

1. Algemene opmerkingen

De Raad betreurt de zeer korte termijn die hem en andere belanghebbenden werd toegemeten door de Europese Commissie om zijn opmerkingen betreffende de voorstellen uit de Consultation Paper kenbaar te maken. De Consultation Paper heeft immers betrekking op een zeer complexe problematiek, met verregaande voorstellen rond diverse materies van het boekhoudrecht. Gelet op de ingrijpende wijzigingen en fundamentele hervormingen die worden voorgesteld, en de belangrijke gevolgen die dit met zich kan meebrengen, is het volgens de Raad absoluut noodzakelijk dat hij over meer tijd zou beschikken om de voorstellen grondig te kunnen analyseren. Zodoende zouden de leden ook de mogelijkheid krijgen om een ruimere en diepgaandere reflectie te houden binnen hun respectievelijke organisaties. De Raad ziet zich nu echter verplicht om zijn advies te beperken tot het formuleren van een aantal algemene bedenkingen en het becommentariëren van de meest ingrijpende voorstellen uit de Consultation Paper.

Hoewel de Raad vaststelt dat de Consultation Paper geen bevraging omvat rond het voorstel van de micro-entiteiten, wenst de Raad van de gelegenheid gebruik te maken om zijn bezorgdheid te uiten rond de nadelige gevolgen die dit voorstel met zich zou meebrengen. De Raad brengt hierbij zijn advies van 3 oktober 2007 over de mededeling van de Europese Commissie over een vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat op het gebied van vennootschapsrecht, financiële verslaggeving en controle van jaarrekeningen in herinnering¹. In dit advies worden een aantal redenen opgesomd waarom de verplichting tot het opstellen en neerlegging van de jaarrekeningen behouden moet blijven. Daarnaast verwijst de Raad naar zijn advies van 30 januari 2007 betreffende de vereenvoudiging van de boekhoudkundige regels voor de KMO's en betreffende de ontwerpen van herziening van de boekhoudkundige richtlijnen². In dat advies werden door de Raad al een aantal standpunten ingenomen over het voornemen van de Europese Commissie om het boekhoudrecht te vereenvoudigen.

De Raad herhaalt dat hij ingenomen is met het door de Europese Commissie gelanceerde beleid om de administratieve lasten van de ondernemingen te vereenvoudigen en te verlichten met 25%, en zo de bedrijven in staat te stellen concurrentiëler te worden. Hij heeft echter zijn bedenkingen bij de maatregelen die de Commissie hiervoor op het oog heeft, zoals verder blijkt in dit advies. Hierbij wordt de boekhouding immers te veel vereenzelvigd met een zware administratieve last. Het belang van financiële verslaggeving als bestuurs- en communicatiemiddel en als overleginstrument wordt volledig uit het oog verloren.

¹ CRB 2007-1150

² CRB 2007-129

De Raad constateert dat de Europese Commissie er in de Consultation Paper zelf op wijst dat de herziening van de boekhoudkundige richtlijnen gevolgen met zich zal meebrengen op tal andere domeinen. Zo wijst de Raad op de nauwe band die in België en in andere lidstaten bestaat tussen de boekhouding en de fiscaliteit. De financiële verslaggeving vormt immers de basis voor de berekening van de belastingen, en elke wijziging in de boekhoudkundige verplichtingen heeft dan ook een directe of indirecte impact op de fiscaliteit. Daarnaast worden de jaarrekeningen gebruikt voor een hele reeks al dan niet verplichte statistieken. Een herziening van de boekhoudkundige richtlijnen mag volgens de Raad voor ondernemingen niet leiden tot zwaardere administratieve kosten en lasten, die verband houden met de verplichting om op overheidsenquêtes te antwoorden. Bovendien zou de informatie die wordt verzameld door de Balanscentrale aan betrouwbaarheid kunnen inboeten. Ten slotte moet worden vermeden dat, in het kader van de betrekkingen met het personeel, de economische en financiële informatieverstrekking, die de sluitsteen vormt van het overleg binnen de onderneming, aan kwaliteit inboet.

De Raad benadrukt dan ook de nood aan een stabiel, samenhangend en weldoordacht beleid en beklemtoont dat aan elke wijziging een grondige impactstudie zou moeten voorafgaan. Hoewel de Europese Commissie in deze Consultation Paper zelf de noodzaak van dergelijke analyses op Europees en nationaal niveau aangeeft, betreurt de Raad dat dergelijke studies tot op heden nog niet zijn uitgevoerd. De Raad dringt erop aan dat een eventuele herziening van de boekhoudkundige richtlijnen met de grootste voorzichtigheid zou worden uitgevoerd, zeker gezien de financiële en economische crisis met ernstige sociale gevolgen waarin de Europese landen zich bevinden.

De Raad is er van overtuigd dat de wijzigingsvoorstellen gepaard moeten gaan met een grondige reflectie in al deze materies en gedetailleerde impactstudies, die voldoende op voorhand samen met de Consultation Paper beschikbaar moeten zijn voor belanghebbende personen, ondernemingen en instellingen. Op deze manier krijgen belanghebbenden meer inzicht in de wijzigingsvoorstellen en kan een meer zinvolle bevraging worden georganiseerd. De Raad is immers van oordeel dat de boekhouding in eerste instantie van belang is voor de bedrijfsleiders en stakeholders als de banken, de leveranciers, de crediteuren, de klanten, de fiscus en de statistische diensten, alsook voor de werknemers, hun vertegenwoordigers, de vakbondsorganisaties en, ten slotte, voor de aandeelhouders. De Raad vraagt dan ook aan de Europese Commissie dat in elk eventueel ontwerp van hervorming voorafgaandelijk rekening wordt gehouden met de belangen van de belanghebbende partijen zoals hierboven omschreven.

De Raad herhaalt zijn standpunt uit een vorig advies dat het gekant is tegen de opheffing van het communautaire acquis waarmee een soort van gemeenschappelijk "level playing field" voor de lidstaten en enige rechtszekerheid tot stand kan worden gebracht. De Commissie heeft immers steeds getracht het vennootschapsrecht en het boekhoudrecht in Europa te harmoniseren. Een afschaffing van dit acquis zou nu echter de deur openzetten voor een terugkeer naar het plaatselijk particularisme, waardoor het risico van een grotere discrepantie tussen de lidstaten, en bijgevolg, een reëel gevaar voor "forum shopping" en onderlinge concurrentie tussen lidstaten (in het voordeel van de lidstaat met het systeem dat de minst beperkende randvoorwaarden oplegt, maar allicht niet het meest efficiënt is op het vlak van de bescherming van de verschillende belangen die op het spel staan) zou ontstaan. De Raad pleit dan ook met aandrang voor het behoud van een eenvormige toepassing in de Europese Unie, waarbij de kwaliteit van informatie over de ondernemingen niet in het gedrang mag komen.

2. Bundelen basisprincipes

De Raad steunt het voorstel van de Europese Commissie om de verschillende fundamentele beginselen te groeperen en afzonderlijk op te nemen bij het begin van de Vierde Richtlijn. Deze beginselen worden op dit moment op diverse plaatsen in de Richtlijn besproken. De Raad begrijpt dat dit tot een duidelijker overzicht van de verschillende beginselen leidt, waardoor de op fundamentele beginselen gebaseerde aard van de Richtlijn sterker wordt beklemtoond.

Niettemin wenst de Raad te benadrukken dat de basisprincipes behouden moeten blijven en dat het groeperen van deze beginselen geen afbreuk mag doen aan de inhoud van begrippen als het getrouw beeld, het voorzichtigheidsbeginsel... Bovendien moet te allen prijze worden vermeden dat nieuwe basisprincipes worden opgesteld die de Vierde Richtlijn in de richting van de IAS/IFRS normen (zoals het "fair value"-beginsel) doen evolueren.

3. Bottom-up benadering

De Raad stelt vast dat de Europese Commissie in haar Consultation Paper naar meningen peilt omtrent haar voorstel om de jaarrekeningrichtlijnen vanuit een bottom-up benadering te structureren. Dit voorstel houdt in dat eerst de boekhoudkundige verplichtingen voor kleine ondernemingen worden uitgetekend, waarna bijkomende verplichtingen worden opgelegd voor grotere ondernemingen. De achterliggende gedachte hierbij is dat kleine ondernemingen de grootste categorie van ondernemingen vormen. Bovendien ligt een dergelijke bottom-up benadering volledig in de lijn van het "Think Small First"-principe.

De Raad stelt vast dat de Commissie de bottom-up benadering voorstelt in plaats van de huidige top-down benadering, omdat een dergelijke benadering meer in het belang van KMO's kan zijn. De Raad merkt echter op dat in deze Consultation Paper de invulling van deze bottom-up benadering niet voldoende geconcretiseerd is, hetgeen een verdere uitwerking noodzakelijk maakt. Hij vraagt met aandrang dat, indien een bottom-up benadering zou worden overwogen, de bestaande Belgische informatie om de financiële positie van een onderneming te beoordelen behouden blijft, rekening houdend met de noden van alle gebruikers. In ieder geval verzet de Raad zich tegen het voorstel in de Consultation Paper om de informatieverplichting te herleiden tot twaalf "basiscijfers". De Raad is ervan overtuigd dat meer gegevens dan deze noodzakelijk zijn opdat de jaarrekening een getrouw beeld zou weergeven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap.

4. Middelgrote ondernemingen

De Europese Commissie stelt in de Consultation Paper voor om het aantal categorieën van ondernemingen te verminderen. Concreet houdt dit voorstel de samensmelting in van de middelgrote ondernemingen met hetzij de kleine ondernemingen, hetzij de grote ondernemingen.

De Raad wenst in dit opzicht te herhalen dat de Belgische wetgever het begrip 'middelgrote vennootschap' en de daarvoor gehanteerde criteria³, zoals omschreven in artikel 27 van de vierde Richtlijn niet in zijn interne rechtsorde heeft omgezet voor wat betreft de enkelvoudige jaarrekening.

Volgens de Raad is het aanhaken van de middelgrote ondernemingen bij de kleine ondernemingen om meerdere redenen niet aangewezen. In het geval dat de Belgische wetgever de categorie van 'de middelgrote onderneming' zou introduceren voor de enkelvoudige jaarrekening en zou toevoegen aan de categorie van kleine ondernemingen, zou dit ertoe leiden dat in een land als België de grondslagen zelf van het overlegmodel, dat steunt op de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, op het Koninklijk Besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden en op de CAO nr. 9ter van 27 februari 2008 tot wijziging van de CAO nr. 9 van 9 maart 1972 houdende ordening van de in de Nationale Arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden, op de helling zouden komen te staan. Dit zou betekenen dat de toegang tot een groot deel van de financiële informatie aan de werknemers wordt ontzegd. De Raad geeft er bijgevolg de voorkeur aan om de middelgrote ondernemingen onder te brengen in de categorie van grote ondernemingen, enkel voor wat betreft de enkelvoudige jaarrekening. De rapporteringsverplichtingen voor middelgrote ondernemingen zijn immers veel meer vergelijkbaar met de rapporteringsverplichtingen voor grote ondernemingen.

5. Openbaarmakingsverplichtingen

De Raad stelt met tevredenheid vast dat de Europese Commissie het 'only once' principe volledig ondersteunt en lidstaten aanmoedigt om hiervoor verder inspanningen te leveren. Het meermaals rapporteren van gelijkaardige of dezelfde informatie voor verschillende doeleinden vormt immers een belangrijke en vermijdbare administratieve last voor ondernemingen. De Raad is er samen met de Europese Commissie dan ook van overtuigd dat het uitwisselen van financiële informatie via XBRL een aanzienlijke vermindering van de administratieve last met zich kan meebrengen en dringt aan op een veralgemeende en geharmoniseerde toepassing in alle lidstaten. De Raad heeft reeds in vroegere adviezen gepleit voor eenvormige openbaarmakingsregels die op een uniforme wijze worden toegepast, teneinde gelijke toegang tot informatie te waarborgen. Dit dient enerzijds op een hoog kwaliteitsniveau te gebeuren, en anderzijds tegen een zo laag mogelijke kostprijs

³ Artikel 27 van de Vierde Richtlijn 78/660/EEG, zoals gewijzigd door richtlijn 2006/46/EG, bepaalt dat de middelgrote vennootschappen vennootschappen zijn die op de balansdatum twee van de volgende drie criteria niet overschrijden :

- balanstotaal van 17.500.000 Euro
- jaarlijkse omzet van 35.000.000 Euro
- gemiddeld personeelsbestand van 250 werknemers

zonder evenwel als klein te worden beschouwd.

6. Verplichtingen lay-out balans, resultatenrekening en toelichting

Met vraag 22 uit de Consultation Paper wil de Europese Commissie vernemen of de vierde Richtlijn voorgeschreven formaten of lay-outs voor de balans en de resultatenrekening moet voorzien. De Raad wenst deze vraag absoluut positief te beantwoorden. Het gebruiken van voorgeschreven lay-outs voor de balans en de resultatenrekening zal leiden tot meer uniformiteit en tot het meer vergelijkbaar maken van de jaarrekeningen tussen de lidstaten. Hierbij moet zowel een hoog kwaliteitsniveau als een zo laag mogelijke kostprijs worden vooropgesteld.

De Raad gaat daarentegen niet akkoord met het voorstel om de jaarrekening voor kleine ondernemingen te herleiden tot twaalf "basiscijfers". Hierdoor wordt de informatie die door ondernemingen openbaar moet worden gemaakt, aanzienlijk verminderd. De Raad is ervan overtuigd dat op die manier essentiële informatie voor de belanghebbende partijen verloren zal gaan, hetgeen, zeker in de huidige context van financiële crisis, moeilijk verantwoord kan worden. In die zin pleit de Raad dan ook voor het behoud van de uitzonderlijke opbrengsten en uitzonderlijke kosten als afzonderlijke items op de resultatenrekening. Wat betreft de toelichting, vraagt de Raad dat een kritische analyse zou worden uitgevoerd over de inhoud van de toelichting.

7. Integratie van de zevende in de vierde richtlijn

De Raad constateert dat de Europese Commissie de mogelijkheid afoetst om de Zevende Richtlijn in de Vierde Richtlijn te integreren. Hij wenst hierbij toch een aantal kanttekeningen te maken, en wijst op een aantal gevaren bij een dergelijke integratie.

De Raad kan zich vinden in de nagestreefde doelstelling om de gebruikte terminologie met elkaar in lijn te brengen. Dit moet bijdragen tot de helderheid en begrijpbaarheid van beide richtlijnen. Indien wordt geopteerd voor een integratie van de Zevende Richtlijn in de Vierde Richtlijn, moet in de Vierde Richtlijn een apart hoofdstuk voor de geconsolideerde jaarrekeningen opgenomen worden. In dit opzicht wil de Raad er met aandrang op wijzen dat het integreren van de Zevende Richtlijn in de Vierde Richtlijn er in geen geval mag toe leiden dat de IAS/IFRS normen voor enkelvoudige jaarrekeningen worden geïntroduceerd in de Vierde Richtlijn.

De Raad, die bekommerd is om de ontwikkelingen die zich zouden kunnen voordoen in deze materies die hem in de eerste plaats aanbelangen, zal de werkzaamheden van de Europese instanties en van de terzake bevoegde Belgische organen aandachtig volgen. Hij behoudt zich het recht voor enig ander advies uit te brengen naar gelang van de stand van zaken in het dossier.
